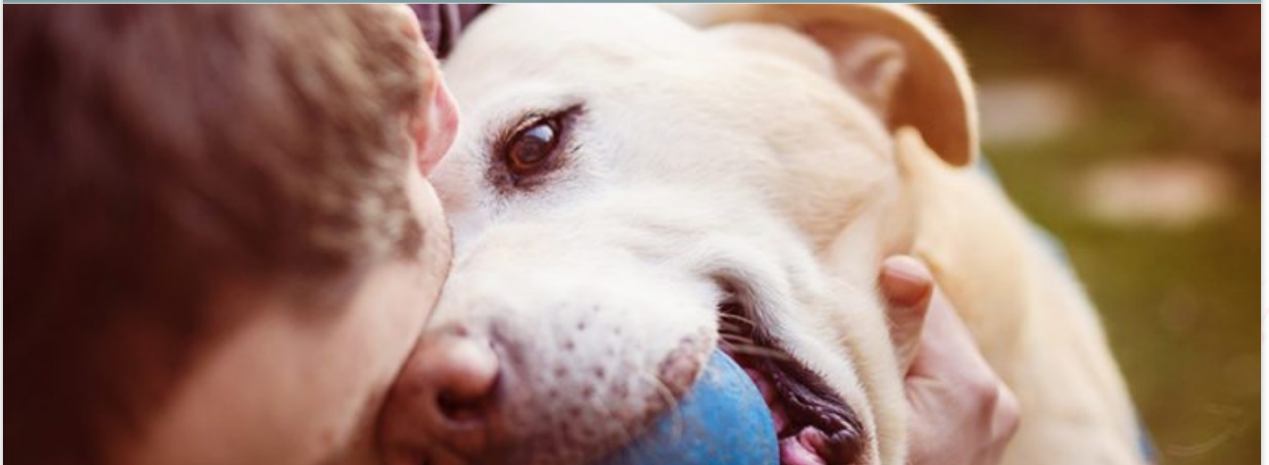

Hond – basis

Domesticatie

Zen4AllDogs Academie BeNe ©

Auteur: Krisje Moens

Disclaimer

Copyright © - Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur(s).

Bij misbruik worden er gerechtelijke stappen ondernomen.

INHOUDSOPGAVE

Wat je moet weten over honden	4
Roedel, groep op gezin?.....	8
Domesticatie .. even snel verteld	10
De zin en onzin van rangorde.....	11
<i>Dominantie bij honden</i>	11
<i>Controle of recht op eigen keuze?</i>	15

DOMESTICATIE VAN DE HOND

WAT JE MOET WETEN OVER HONDEN

Al eeuwen leven honden samen met ons mensen. Het is voor veel mensen zelfs ondenkbaar dat er geen hond in hun leven is. Erfhond, huishond, jachthond, allemaal verschillende vormen waarin wij mensen met honden werken en leven. Maar wat is een hond nu eigenlijk? Waar komt de hond vandaan, Hoe leeft een hond in het wild? En hoe zien honden het samenleven met ons eigenlijk?

Er zijn verschillende theorieën die allemaal hun eigen ideeën hebben over het ontstaan van honden. Eén ding is zeker, ze stammen af van de wilde hondachtigen, ofwel Canidae. Er is een enorme gelijkenis in het DNA van de wolf en de hond. Maar een zeer hoog percentage van gelijk DNA maakt nog niet dat de twee soorten hetzelfde zijn. Chimpansees en Bonobo's zijn namelijk voor meer dan 90% gelijk in hun DNA, maar zijn wel degelijk totaal verschillende soorten. Zo ook met wolven en honden, het zijn verschillende soorten. Een wolf is geen hond en visa versa.

Meer dan 15.000 jaar leven honden bij ons mensen in de buurt. Door een lang en complex proces van ontwikkeling en evolutie is er naast de wolf een ander soort ontstaan die wij nu kennen als de hond. De ontwikkeling naar hond is niet gekomen omdat wij mensen wolven hebben geadopteerd zoals tientallen jaren geleden de populaire opvatting was. De wolf is zelf vlakbij prehistorische mensen komen wonen. Dit viel samen met het ontstaan van nederzettingen of verblijven van de mens. Mensen waren jager-verzamelaars en toen zij stopten met het nomadenleven van altijd rondreizen, ontstonden er kleine nederzettingen. Daardoor ontstond ook de noodzaak om afval buiten die nederzettingen te deponeren.

Die afvalhopen zijn een aanwijzing in het ontstaan van de hond. Wolven, jagers, begonnen van de afvalhoop te eten. Maar dan wel de selectie wolven die de kortste afstand tot mensen hadden voor ze vluchtten. De wolven die op de afvalhoop konden blijven eten, ondanks dat er mensen in de nederzetting bewogen of langsliepen, hadden het meeste kans om van dat voedsel te kunnen overleven.

Door generaties heen werden die wolven succesvoller in die niche en kwamen er nakomelingen die ook minder snel vluchtten. Het werden aaseters. Ze joegen wellicht nog op kleiner wild maar het aaseten was een groot bestanddeel van hun dieet. Omdat de manier van eten verzamelen veranderde, is ook het lichaam van de wolf veranderd. Door de eeuwen heen is daar de hond uit ontstaan.

De hond heeft gelijkenissen met de wolf qua bouw en beweging en ook wel wat in gedrag, maar je ziet dat de hond een stuk kleiner is dan de wolf. Zelfs de grootte van de hersenen verschilt bij hond en wolf. Ook het gedrag is iets anders.

Welke wolven precies de voorouders zijn van onze honden, is niet helemaal duidelijk. De theorie aan de hand van het DNA-onderzoek is dat er verschillende soorten wolven ten grondslag liggen, wolven uit Azië en Europa. De wolf die wij als mensen vaak als voorbeeld zien, nl. de Grijsze Wolf, is het echter niet, dat heeft DNA-onderzoek uitgewezen. Er wordt vaak wel verwezen naar deze wolven wanneer we kijken naar hondengedrag, maar de Grijsze Wolf is dus geen goed voorbeeld omdat deze niet in de voorouders van onze honden voorkomt.

Wat betekent deze ontwikkeling nu? Honden zijn opportunisten, aaseters, en ze hebben over de hele wereld hun eigen niche (bepaald deel) ingenomen. Over de hele wereld tref je honden aan in allerlei vormen en maten. De honden die wij als rassen bestempelen maar ook de honden die vrij (of wild?) leven in allerlei landen. De dorpshonden in India en Afrika en andere delen van de wereld. Deze honden zijn herkenbaar als honden en wanneer je de verschillende dorpshonden met elkaar vergelijkt, zie je overeenkomsten in bouw en formaat. Bij verschillende klimaten horen verschillende maten hond, dat heeft te maken met de temperatuurhuishouding. Maar uit die dorpshonden of streekhonden zijn onze rassen ontstaan.

Waar eerst honden naast de mens leefden, zijn ze in de loop van tijd samen met mensen gaan leven. Of dat nu vanuit de honden, vanuit de mensen of door een wisselwerking is gekomen, is nog onduidelijk. Doordat honden en mensen dicht bij elkaar leefden, is er een selectie ontstaan voor bepaalde eigenschappen. Een tweede ontwikkeling is de verandering van wild dier naar huisdier, ofwel de domesticatie van honden. De mens ging bepaalde honden meer aandacht geven of selecteren voor hun eigenschappen in de jacht of bewaking van het vee. Daarmee is eigenlijk de basis gelegd voor onze rassen. In de laatste eeuw is de enorme diversiteit aan rassen ontstaan zoals wij die kennen. Maar is een hond nu nog een wolf?

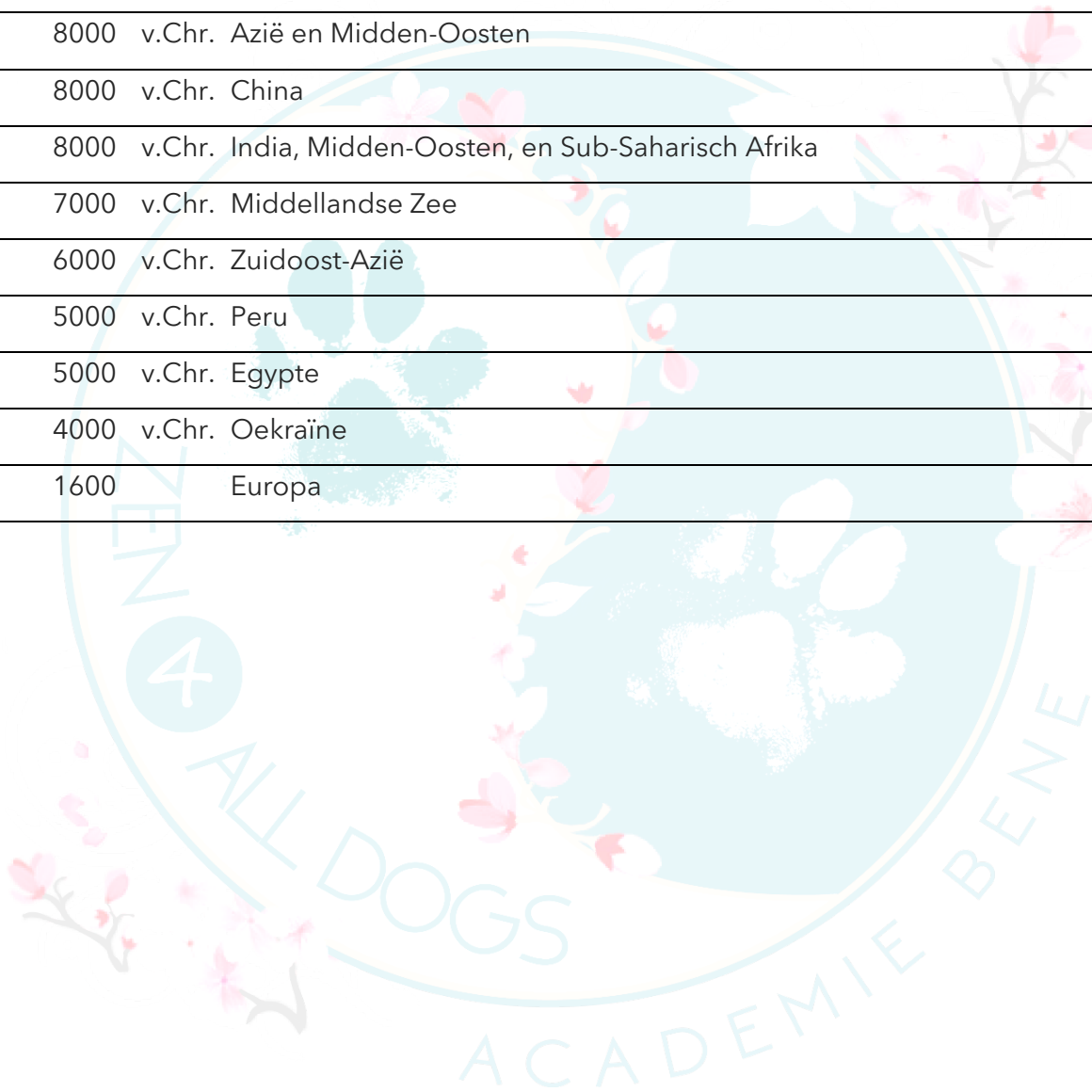
Laten we even wat vergelijkingen maken:

WOLF	HOND (in het wild levend/straathonden)
<p>Intolerant naar vreemden: Wolven zijn zeer xenofob. Bij sommige populaties is het hoogste sterftecijfer zelfs te wijten aan dodelijke agressie tussen roedels onderling. Een wolf zou dan ook nooit een vreemde wolf laten snuffelen aan zijn anale/genitale delen.</p>	<p>Tolerant naar vreemden: Mogelijk zelfs xenofiel te noemen. Er is geen tot weinig bewijs van dodelijke agressie bij ontmoetingen tussen straathonden. Ze staan ook toe aan vreemden om te snuffelen aan hun anale/genitale delen.</p>
<p>Samenwerkende voortplanters: Koppels werken samen om hun kroost groot te brengen. Jaarlingen blijven vaak bij hun ouders om hun jongere broers en zussen te helpen verzorgen en opvoeden. Volwassen wolven in een roedel werken samen om elk jaar één nest (een vijftal) pups te voeden en te beschermen. Hierdoor is er een grote overlevingskans voor de pups in vergelijking met straathonden.</p>	<p>GEEN samenwerkende voortplanters: Teefjes van straathonden brengen hun kroost alleen groot, zonder de hulp van een mannelijke partner of jaarlingen. Gezien de teef er alleen voor staat om haar pups op te voeden blijft er niemand achter bij het nest wanneer zij op zoek moet naar eten. Hierdoor is er een extreem hoog sterftecijfer bij deze straathonden.</p>
<p>Samenwerkende jagers: Wolven zijn meer succesvol in het neerhalen van grote prooien wanneer ze samen jagen. Het is nog niet duidelijk hoe ze dit precies samen coördineren wanneer ze jagen.</p>	<p>NIET samenwerkende jagers: Straathonden jagen niet actief tezamen en er is ook geen coördinatie. In het algemeen leven ze van het aaseten van afval van mensen.</p>
<p>Strikte lineaire hiërarchie: Het paar dat zich voortplant draagt het leiderschap op zich, waarbij de teef ervoor zorgt dat de andere teven zich niet kunnen voortplanten. Bij de reuen onderling is er enkel meer agressie te bemerken gedurende de paartijd.</p>	<p>Relaxte hiërarchie: De leider is doorgaans diegene met de meest nuttige relaties binnen de hele groep. Er is geen onderdrukking voor wat betreft voortplanting.</p>
<p>In competitie met mensen: Jagen op boerderijdieren van mensen. Ze worden door mensen gezien als hinderlijk omdat ze op dezelfde dieren jagen als de mens. Door de duizenden jaren heen steeds een harde competitie over jachtgebied tussen wolf en mens.</p>	<p>Perfecte jachtgezellen: Honden lokaliseren het wild, ze jagen het op, ook op plaatsen waar de mens er niet bij kan, of het niet zelf gevonden hebben, of niet zelf zou te pakken gekregen hebben en ze geven het af aan de mens.</p>

Dus: Neen, een hond is geen wolf. Dat heeft veel gevolgen voor hoe mensen tegen honden aankijken. Zeker hoe we honden hebben benaderd in het verleden en hoe we ze zouden moeten benaderen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de tijdstippen en locaties van domesticatie van verscheidene diersoorten. Hieruit blijkt dat de hond de oudste gedomesticeerde diersoort is.

Soort	Datum	Locatie
Hond	15000 v.Chr.	Meerdere locaties
Geit	10000 v.Chr.	Azië en Midden-Oosten
Schaap	8000 v.Chr.	Azië en Midden-Oosten
Varken	8000 v.Chr.	China
Koe	8000 v.Chr.	India, Midden-Oosten, en Sub-Saharisch Afrika
Kat	7000 v.Chr.	Middellandse Zee
Kip	6000 v.Chr.	Zuidoost-Azië
Cavia	5000 v.Chr.	Peru
Ezel	5000 v.Chr.	Egypte
Paard	4000 v.Chr.	Oekraïne
Konijn	1600	Europa

ROEDEL, GROEP OP GEZIN?

Honden en wolven zijn dus reeds meer dan 15.000 jaar van mekaar afgesplitst. Echter heerst er vandaag de dag in hondenland nog vaak het idee om hondentraining en -opvoeding te baseren op zogezegd roedelgedrag bij wolven, met name op de door David Mech in de jaren '70 geïntroduceerde dominantietheorie.

In die theorie wordt beweerd dat honden leven in roedels en dat er een eenduidige roedelleider is die voorrang heeft op alles wat belangrijk is (eten, voortplanting, water). Die roedelleider werd leider door die positie af te dwingen door middel van agressie. Zogezegd het recht van de sterkste. Deze theorie ontstond door een studie over een groep in gevangenschap levende wolven. In die studie zag onderzoeker David Mech dat er agressie werd ingezet om bepaalde dingen te bemachtigen en ook dat het vertoon van deze agressie regelmatig voorkwam.

Deze wolven waren in een park bij elkaar gezet binnen een omheining en waren geen familie van elkaar. In een latere studie van dezelfde onderzoeker bij wolven die in het wild leefden, kwam echter een ander beeld van wolvengedrag aan het licht.

Wolven in het wild leven als koppels of als roedels. Die roedels bestaan niet uit bij elkaar geplukte wolven, maar uit een ouderkoppel en hun nakomelingen. En daar zit nu net de clou! Het leiderschap ligt bij de ouderdieren. Eigenlijk heel logisch natuurlijk, want vader en moeder weten meer dan gelijk welke pup. Dat er een natuurlijk respect is voor de ouders spreekt bijna voor zich, de pups zijn afhankelijk van hun ouders. ook in het leren omgaan met de wereld zijn hun ouders de begeleiders. De ouderdieren leren de pups hoe ze moeten jagen, hoe ze zich het beste verstoppen, wanneer ze moeten vluchten of aanvallen. Het territorium van een roedel is groot en er is veel te leren over overleven. Dat de ouders de roedelleiders zijn, is een gevolg van kennis en ervaring. Binnen deze roedel, een familiegroep, is er ook wel eens vertoon van agressie in de vorm van een sociale correctie, maar er is geen strijd om wie er de leider is.

Wanneer de pups oud genoeg zijn om zich voort te planten dan zullen ze vertrekken, op zoek naar een eigen partner. Vertrekt een nakomeling niet dan zal deze volgende keer meehelpen met het verzorgen van de nieuwe pups. Zoals je kan zien, is er niet zoveel verschil met een mensengezin toch?

Maar een hond is geen wolf, dus waar zit het verschil? Heeft een hond een roedelleider nodig? Neen, een hond heeft ook geen roedelleider. Bij honden ligt het net even anders dan bij wolven, in die zin dat teven door meerdere reuen gedekt kunnen worden wanneer ze loops zijn. De loopsheid kan ook 2x per jaar zijn, wat bij wolven niet het geval is. Dit zijn al twee vrij grote verschillen die door de ontwikkeling tussen hond en wolven zijn ontstaan.

Doordat teven zich door meerdere reuen kunnen laten dekken, is het eigenlijk ook zo dat een teef zelf voor haar pups zorgt. Waar wolven een gezin vormen is de hond een alleenstaande moeder. Een teef zal haar pups 'in het wild' op een veilige plek ter wereld brengen. Daarna zorgt de teef zelf voor haar pups door ze te zogen. Wanneer de pups oud genoeg zijn, zullen ze achter hun moeder aan wandelen wanneer ze op zoek gaat naar eten. Veelal is dat een afvalhoop of een plek in het dorp of stad waar ze wat te eten krijgen of kunnen vinden. De pups verlaten al snel hun moeder om zelf hun kostje bijeen te scharrelen. De teef wordt snel weer loops en krijgt terug een nestje pups. Het sterftepercentage kan heel hoog liggen, afhankelijk van de hoeveelheid voedsel die beschikbaar is en de infectiedruk.

De familiegroep is dus kleiner dan bij wolven maar de pups leren nog steeds van hun moeder, verantwoordelijk voor het kleine groepje.

Verder leven honden 'in het wild' niet in vaste groepen. Ze komen wel samen in groepen bij plekken waar ze voedsel vinden en er kan wel eens een schermutseling ontstaan over een stuk voedsel of een goede uitkijkplek, maar over het algemeen zullen honden hun eigen plekje uitzoeken nadat ze hebben gegeten. Koppels honden die je altijd samen ziet zijn vaak moeder en kind of broers en zussen die samen optrekken. In steden kunnen groepen honden wel georganiseerd lijken, maar ook dan splitst een groep zich vaak voor de avond weer op in kleinere groepen of individuen.

DOMESTICATIE .. EVEN SNEL VERTELD

In Rusland is vanaf 1959 tot omstreeks 2012 geëxperimenteerd met domesticatie van zilvervossen. Het doel was binnen enkele tientallen jaren tot tamme dieren te komen en het normale duizenden jaren durende domesticatieproces terug te brengen tot enkele decennia. De grondlegger van het experiment is de Russische geneticus Dmitry Belyaev. Volgens een verslag van dit experiment lukte het om het agressieve gedrag geheel te laten verdwijnen. Belyaev meende dat nogal wat typische kenmerken van huisdieren - korte snuit, vachtpatroon en dwergvorming - bijproducten zijn van selectie op tamheid. De experimenten werden gestart met zilvervossen die voornamelijk afkomstig waren van pelsdierfokkerijen. Uit elke generatie werden telkens de tamste dieren geselecteerd voor het vervolg van het fokprogramma. In de zesde generatie bleken vossen voor te komen die contact met mensen zochten, jankten om aandacht en mensen likten. In de dertigste generatie bestond ongeveer 75% van de vossen uit dit tamme type. In 1999 was een populatie van honderd volledig gedomesticeerde, behaagzieke en gehoorzame zilvervossen ontstaan.

Een deel van de dieren zag er anders uit: hun vacht was bonter, slappe oren, kortere staarten en poten. Ze waren eerder geslachtsrijp en wierpen ze een pup meer. Verandering in gedrag en uiterlijke vorm blijken dus samen te gaan.

DE ZIN EN ONZIN VAN RANGORDE

We zagen reeds onder het hoofdstuk 'domesticatie' dat de dominantietheorie bij honden zijn oorsprong vond in de onderzoeken van de gedragsbioloog David Mech. In die onderzoeken werd een roedel wolven die in gevangenschap leefde, geobserveerd. Er was sprake van heel veel conflicten, vaak omwille van voedsel en andere bronnen. We leerden ook reeds dat David Mech zelf vele jaren later erkende dat ze destijds de resultaten foutief geïnterpreteerd hadden omdat de gekozen onderzoeksgroep, de wolven in gevangenschap, geen beeld gaf van de realiteit, waarin wolven in familie-roedels samenleven. Toch blijkt het erg moeilijk te zijn om van deze theorie los te komen in hondenland. Waarom?

Stanley Coren, professor in de psychologie en schrijver van verschillende boeken zoals 'The Modern Dog' schreef een interessant artikel.

DOMINANTIE BIJ HONDEN

"Is het concept van de alfa hond geldig?"

Recent onderzoek stelt het idee van de alfa hond in vraag.

Het lijkt alsof elk probleem omtrent gehoorzaamheid van een hond of gedragsproblemen bij honden uiteindelijk neerkomt op het feit van dominantie. Aan hondeneigenaren wordt het advies gegeven om "de roedelleider" te zijn en "de alfa hond in hun eigen huis". Eén van de oorzaken waarom dit soort advies weer in het daglicht is gekomen, is de populariteit van Cesar Millan, die zichzelf "de Hondenfluisteraar" noemt en die het gebruik van dwingende methoden, om dominantie aan te wenden bij onhandelbare honden, promoot.

Millan's methoden zijn controversieel onder de meeste hondengedragsdeskundigen en onderzoekers. Allereerst lijkt zijn gebruik van de term "hondenfluisteraar" bizar, gezien het een aanpassing is van de term "paardenfluisteraar", die in oorsprong gebruikt werd om mensen zoals Willis J. Powell en Monty Roberts te omschrijven. Zij werden net fluisteraars genoemd omdat ze afstapten van het gebruik van dwang, wat de meest gebruikte manier was om om te gaan met moeilijke en agressieve paarden en zij vervingen dit door zachtere en meer ondersteunende methoden.

Millan's technieken hebben aan professionals, zoals Jean Donaldson, directeur van de SPCA Academie voor Hondentrainers in San Francisco commentaren ontlokt als: "Een beroep dat gestaag stappen maakte naar z'n professionalisering, technische verfijning en humane standaards heeft een grote stap achteruit gezet... Om een woord als "fluisteren" te gebruiken voor geheime, gewelddadige en technisch ondeugdelijke praktijken is onredelijk." Ze was dusdanig bedroefd dat ze, in samenwerking met Ian Dunbar, een gerespecteerd hondengedragdeskundige met een diploma diergeneeskunde en een doctoraat in psychologie, een DVD op de markt brachten met de titel "Fighting Dominance in a Dog Whispering World", die specifiek gericht is op het onderuit halen van de methoden toegepast door Millan in zijn populaire TV show.

Echter, eerder dan het te hebben over Cesar Millan en zijn trainingsmethode, is er een meer fundamentele zaak waar we naar zouden moeten kijken, namelijk, is het concept van dominantie bij honden - specifiek het idee van de alfa hond die de leider is van de roedel - wel geldig? De originele omschrijving van het verschil tussen dominantie en submissie in honden komt uit het boek van Konrad Lorenz, "King Solomon's Ring," (1949). Lorenz, een Nobelprijswinnaar, etholoog en diergedragdeskundige, baseerde het idee op observaties van zijn eigen honden. Wanneer één hond meer agressief en krachtig leek te zijn (dominant) erkende de andere hond dit door weg te gaan of op zijn rug te liggen (submissie). Lorenz geloofde dat mensen ook dominantie-verhoudingen hadden met honden, gezien, wanneer hij zijn hond sloeg of bedreigde, deze zich op gelijkaardige wijze onderdanig naar hem toe gedroeg.

Het denken van wetenschappers reflecteert doorgaans de cultuur en het geloof binnen de geschiedkundige periode en plaats waarin ze leven. Lorenz was geboren in Oostenrijk in 1903. Zijn denkwijze over honden was ongetwijfeld beïnvloed door de hondentrainingsmethoden die toentertijd toegepast werden, de meesten ontwikkeld door het Duitse leger om diensthonden af te richten. De methoden gebruikt om honden te trainen reflecteerden de gedragingen uit het leger in die periode en waren gebaseerd op strikte discipline, ondersteund door dwang indien nodig. Hulpmiddelen ontwikkeld voor training geven uiting aan deze manieren, zoals een leiband gevlochten en stug gemaakt aan de lus bij het einde zodat hij kon omgedraaid worden en gebruikt als een zweep indien de hond niet gehoorzaamde.

Kolonel Konrad Most vatte de Duitse trainingsfilosofie samen wanneer hij schreef, "In de afwezigheid van dwang is noch menselijke opvoeding, noch hondentraining haalbaar. Zelfs de meest zachtvaardige hondeneigenaar kan niet samenleven met zijn aanbeden favoriet zonder enige vorm van dwang." Met andere woorden: men moet dwang gebruiken om dominantie te bewerkstelligen en daarna die dominantie gebruiken om het gedrag van zijn dier te controleren.

De eerste onderzoeken over wolvengedrag leken het idee te ondersteunen van een rigide, legerachtige sociale hiërarchie onder honden, meestal ondersteund door fysieke confrontaties die uiteindelijk leidden tot een leider - de "alfa wolf" - die zijn leiderschap behoudt door middel van dwang en intimidatie. Helaas, later onderzoek zou aantonen dat dit een kunstmatig en foutief beeld was van de sociale organisatie bij honden.

David L. Mech, nu een Senior Onderzoekswetenschapper voor het VS Ministerie van Binnenlandse Zaken, was één van de eersten om wolvengedrag in het wild te bestuderen. In zijn boek van 1970 was hij beïnvloed door de vroegere ideeën, waaronder die van Lorenz, en verwees hij naar de roedelleider als de "alfa wolf".

Nu terugkijkend, 40 jaar later, trekt hij het nut van dit concept in twijfel. Hij beweert nu dat het label foutief is omdat het impliceert dat wolven vechten om dominantie te bepalen. In realiteit, wanneer wolven volwassen worden verlaten ze hun oorspronkelijke roedel om te paren en zich voort te planten, om zo met hun nakomelingen een nieuwe roedel te starten. Dominantie komt zo eenvoudigweg op dezelfde manier tot uiting zoals ouders het gedrag van hun kinderen in goede banen proberen te leiden bij mensen, tenminste zolang ze binnen het gezin wonen. Zoals in mensen-gezinnen, zetten de ouders losjes de grenzen uit en moeten de kinderen het verder onderling uitmaken. Hierdoor verkiest Mech eerder om te refereren naar de "mannelijke voortplanter of vrouwelijke voortplanter" in de roedel, of eenvoudigweg moeder of vader wolf dan de term alfa wolf te gebruiken.

Het idee van de alfa wolf lijkt alleen van toepassing in kunstmatige roedels, waar individuen die geen familie zijn, bij elkaar worden geplaatst, zoals in gevangenschap, of wanneer er meerdere paren zijn die zich voortplanten. In zulke "onnatuurlijk" sociale groepen zullen dieren wel strijden voor het leiderschap en zal een alfa wolf voorkomen.

Uiteraard zijn wolven geen honden, laten we dus kijken naar een recent (2010) onderzoekstuk van Roberto Bonanni en zijn collega's van de Universiteit van Parma. Zij observeerden in het wild levende roedels honden in Italië en vonden dat leiderschap een zeer fluctuerende zaak was. Zo waren er bijvoorbeeld in één roedel, met 27 leden, 6 honden die om beurten de leiding van de roedel op zich namen, maar ten minste de helft van de volwassen honden waren soms leiders. De honden die meestal de leiding namen waren vaker de meer ervaren, oudere honden, maar niet noodzakelijkerwijze de meest dominante.

De roedel leek hierbij leiderschap te aanvaarden van honden, die op dat moment het meest geschikt werden bevonden om bij te dragen aan het welzijn van de roedel omwille van hun kennis om bij de middelen te komen die ze nodig hadden.

De reden waarom dit alles belangrijk is, is omdat het ons vertelt (ongeacht de bezorgdheid over de hoeveelheid dwang gebruikt in training) dat Cesar Millan's technieken en die van andere trainers, die een militair-gebaseerd concept toepassen van sociale hiërarchie bij honden als de basis voor hondentraining en het oplossen van gedragsproblemen bij honden, gebaseerd zijn op een vals uitgangspunt. Het is een overblijfsel van oude Duitse legerdiensthondentraining en de veralgemening van verouderd wolvenonderzoek gebaseerd op kunstmatige roedels van wolven in gevangenschap.

Misschien is het tijd om onze hondentraining en gehoorzaamheidsconcepten te herbekijken volgens de ideeën van de voorstanders van Positieve Training. In die optiek is het controleren van het gedrag van de hond meer een kwestie van de zaken te controleren die de hond nodig heeft en wil, zoals voedsel en sociale interactie en niet zozeer het toepassen van dwang om, zoals de wetenschap het noemt, een onnatuurlijke dominantie over de hond te verkrijgen. Wanneer je voor de hond belangrijke middelen beheert en toebedeelt zal de hond naar jou toe reageren vanuit zelfbelang. Zodoende heeft deze aanpak van gedragsverandering hetzelfde effect op het gedrag van de hond als dwangmatig verkregen dominantie. Echter, in plaats van een dominantie gebaseerd op fysieke dwang en bedreiging, is het eerder gelijkend op het verkrijgen van een status. Iemand kan akkoord gaan om mee te gaan in de controle van iemand met een hogere status, niet uit angst, maar uit respect en in verwachting van de beloningen die er aan vasthangen door dit te doen.

CONTROLE OF RECHT OP EIGEN KEUZE?

In de dominantietheorie werd en wordt er helemaal voorbijgegaan aan wat onze honden zelf zouden willen. Misschien een vreemde benadering, want hoe zouden we dat nu kunnen weten én waarom zouden we daar rekening mee moeten houden?

Dierenwelzijn wordt vaak getoetst aan de hand van de 'Vijf vrijheden'. Wanneer aan deze vrijheden wordt voldaan, hebben dieren een goed welzijn. De 'Vijf vrijheden' zijn gebaseerd op de bevindingen van het Brambell Committee dat in 1965 de opdracht van de Britse regering kreeg om de voorwaarden vast te stellen waaronder dieren gehouden zouden moeten worden. Deze hadden in eerste instantie betrekking op het kunnen staan, liggen, omdraaien, verzorgen van de huid (likken, krabben) en het strekken van de ledematen. De Britse Farm Animal Welfare Council heeft de voorwaarden in 1993 uitgewerkt tot de bekende 'Vijf vrijheden':

- 1) Dieren zijn vrij van honger en dorst. Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen;
- 2) Dieren zijn vrij van ongemak. Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats;
- 3) Dieren zijn vrij van pijn, verwonding en ziekte. Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling;
- 4) Dieren zijn vrij van angst en stress. Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen;
- 5) Dieren zijn vrij om normaal gedrag te vertonen. Ze hebben voldoende ruimte, goede voorzieningen en gezelschap van soortgenoten.

In de beoordeling van dierenwelzijn gebruikt men 3 niveaus om de levenskwaliteit van een specifiek dier te omschrijven afhankelijk van hoe het scoort op bovenstaande vrijheden, tegenwoordig worden deze verder uitgewerkt in subcategorieën per diersoort:

- 1) Een leven niet waard om te leven;
- 2) Een leven waard om te leven;
- 3) Een leven waarin alle noden vervuld zijn.

Maar hoe beoordelen we nu voor de hond wat een leven is waarin alle noden vervuld zijn? Onze invulling hiervan kan anders zijn dan de hunne. Stel dat jij netjes verzorgd wordt, schone kleren krijgt, je mag je wassen, je mag af en toe eens aan de hand van je verzorger buitenshuis komen en spelen met andere mensen, die je vaak niet eens kent. Meestal loop je hetzelfde rondje, af en toe mag je eens ergens anders heen.

Je krijgt elke dag twee maaltijden, maar je kan nooit kiezen wat je eet en eigenlijk krijg je zowel 's ochtends als 's avonds hetzelfde. Een uur per dag wordt er een spel met je gespeeld, ok, je speelt elke dag Monopoly met je verzorger.

Als bovenstaand voorbeeld over een hond zou gaan, dan zouden heel wat mensen zeggen: wat een mooi leven heeft die hond! Aan al zijn noden wordt voldaan!

Elk dier heeft een TELOS, hiermee bedoelt men in de wetenschap: het doel dat alle mensen en dieren nastreven. De telos van een eikel is eik te worden. In de bio-ethiek en de ethologie refereert telos aan wat een dier, aan zichzelf overgelaten, zou zijn. Ieder dier heeft een specifieke telos: namelijk een goed, gelukkig en vervuld leven te leiden op zijn manier. Het uiteindelijke doel is bij het dier (net als bij de mens) om geluk te bereiken. Verder wetenschappelijk onderzoek naar de telos van de hond is dan ook een absolute must!

Eén van de belangrijke aspecten om deze telos te kunnen bereiken is de mate van autonomie dat een wezen heeft, de mate van zelfstandigheid dat een dier bezit in het nemen van besluiten en het doorvoeren van acties. Zo hebben dieren ook voorkeuren en in welke mate kunnen ze deze voorkeuren in hun acties laten blijken?

Wanneer we dit aspect meenemen in onze training en opvoeding, kunnen we ons de vraag stellen in hoeverre we hiermee rekening houden in ons dagelijks leven met honden. Want of we nu trainen met dwang vanuit een dominant roedelleider-principe, of we trainen vanuit het voor-wat-hoort-wat-principe waarbij goed gedrag wordt beloond, in beide gevallen kan het gebeuren dat de hond geen autonomie heeft en zijn voorkeuren niet kan uiten, terwijl hij toch lijkt mee te werken en het "perfect doet". John Bradshaw verwoordt het als volgt :

"dogs don't want to control people, they want to control their own life"

(Honden willen geen controle over hun mensen, ze willen controle over hun eigen leven).

Laten we ons als mens daarom eens af en toe aan de kant zetten zodat onze honden kunnen zijn wie zij willen zijn. Bied je hond de mogelijkheid om keuzes te maken:

Welke wandeling wil hij maken? Welke snack zou hij vandaag liever eten? Met welk speeltje wil hij spelen? Leer je hond dat keuzes maken voor zichzelf kan en mag!